

Upplevelsen av bemötandet i vården påverkar patientens återgång i arbete

autoreferat. Bemötandet av patienter i sjukvården kan uppfattas som en etikettsfråga. Men det finns numera indikationer på att bemötandet kan ha effekter på patienters sjukdomsupplevelse och därmed tillfrisknande.

För att närmare undersöka både gynnsamma och ogynnsamma effekter av bemötande har vi i en tvärsnittsstudie analyserat ett slumpmässigt urval av långtidssjukskrivna patienter. Vi frågade om de upplevt bemötandet i hälso- och sjukvården positivt eller negativt och huruvida bemötandet hade gett anledning till att patienten känt sig respekterad eller kränkt. Vi frågade också om patienterna ansåg att bemötandet underlättat eller hindrat deras återgång i arbete. Sist frågade vi om vilka huvuddiagnoser som låg till grund för sjukskrivningen.

Vi fann att ca 70 procent av patienterna hade erfarenhet av positivt bemötande (n=3406). Av dessa uppskattade 34 procent (95 procents konfidensintervall, KI, 28–40) att deras återgång i arbete hade underlättats av bemötandet.

»De som dessutom upplevde sig kränkta angav att deras återgång hade försvårats ytterligare ... Denna effekt var mest uttalad bland patienter med psykiatriska diagnoser.«

De som dessutom kände sig respekterade angav att det underlättat deras återgång i arbete ytterligare (62 procent; 95 procents KI 60–64). Den procentuella ökningen var mest uttalad bland patienter med »somatiska« sjukdomar.

Vi fann också att ca 30 procent av patienterna hade erfarenhet av negativt bemötande (n=1403). Av dessa upplevde 31 procent (95 procents KI 27–35) att deras återgång i arbete hade försvårats av bemötandet. De som dessutom upplevde sig kränkta angav att deras återgång hade försvårats ytterligare (50 procent; 95 procents KI 47–53). Denna effekt var mest uttalad bland patienter med psykiatriska diagnoser.

Patienters upplevelser av att ha blivit respektfullt eller kränkande bemötta

behöver inte nödvändigtvis avspegla hur de faktiskt har blivit bemötta. En patient kan uppleva sig kränkt utan att ha blivit felaktigt bemött. Men upplevelsen påverkar sannolikt patientens välbefinnande och därmed sjukdomsupplevelse och arbetsförmåga.

Upplevelsen av att bli positivt eller negativt bemött i sjukvården tycks ha betydelse för långtidssjukskrivna patienters självupplevda förmåga till återgång i arbete. Denna förmåga påverkas ytterligare om patienter dessutom upplever sig antingen respekterade eller kränkta. Det är dock angeläget att närmare studera vilka typer av bemötande som ger anledning till att patienter känner sig antingen respekterade eller kränkta. Utan en sådan precisering är det svårt att föreslå specifika åtgärder för att optimera bemötandet av patienter i sjukvården.

Niels Lynøe

professor, Centrum för hälso- och sjukvårdsetik, Karolinska institutet, Stockholm

Lynøe N, et al. *BMJ Open*. 2011;1:e000246. doi:10.1136/bmjopen-2011-000246

Screening för syfilis hos gravida räddar liv

Varje år har drygt två miljoner gravida kvinnor världen över aktiv syfilis under graviditeten. Syfilis kan, som bekant, behandlas med antibiotika, och screening av gravida i fattiga länder skulle kunna rädda ett stort antal människoliv då sjukdomen innebär en kraftigt ökad risk för missfall, dödfödsel samt komplikationer kopplade till graviditet och förlossning. Detta visas i en metaanalys som presenteras i *Lancet Infectious Diseases*.

Författarna har tittat på data från tio studier som sammantaget omfattar över 41000 kvinnor från låg- och medelinkomstländer. Undersökningarna omfattar gravida kvinnor som testats, och eventuellt behandlats, för syfilis i olika stadier av graviditeten och vad detta resulterat i avseende komplikationer kopplade till graviditet och förlossning. Sammanslagningen av studierna, som har lite olika upplägg, kan sammanfattas med att antalet barn som avlider perinatalt till följd av syfilis kan

minska med 46 procent om samtliga kvinnor screenades för sjukdomen antenatalt. Därtill beräknar man att antalet barn som föds döda till följd av sjukdomen skulle minska med 42 procent.

I ett par studier tittade man på konsekvenserna av att meddela och behandla kvinnans partner vid ett eventuellt positivt svar, men några slutsatser avseende detta går inte att dra, enligt författarna. De understryker därtill att okunskap sannolikt spelar en mycket stor roll vad gäller de konsekvenser syfilis bland gravida leder till.

Sjukdomen återfinns inte särskilt högt på den globalmedicinska agendan, och många tror att syfilis i princip är utrotad i dag, men så är långt ifrån fallet. I storleksordningen 500000 barn världen över beräknas årligen avlida perinatalt till följd av att modern varit smittad med syfilis. Många fattiga länder rekommenderar visserligen screening för syfilis hos gravida, men i praktiken är det vanligt att detta inte erbjuds. För-

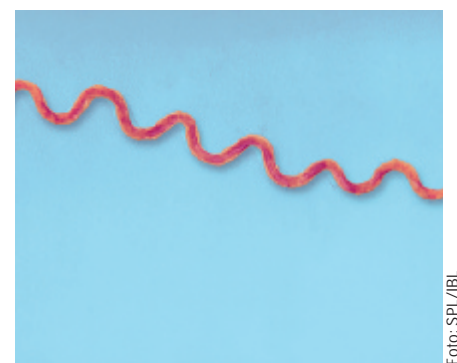

Foto: SPL/IBL

Treponema pallidum, en spiroket som dödar ungefär en halv miljon barn per år.

fattarna efterfrågar interventioner så att fler gravida i fattiga länder kan screenas för syfilis. Genom sådana satsningar kan man med relativt begränsade resurser förbättra överlevnaden för nyfödda i fattiga länder skriver, författarna.

Anders Hansen

leg läkare, frilansjournalist

Hawkes S, et al. *Lancet Infect Dis*. 2011;11:684–91. doi:10.1016/S1473-3099(11)70104-9